

Genel Ahlak ve İnsan Hakları: LGBT Konusu

Sedef Çakmak*

Türkiye’de eşcinsellik ve translık hiçbir zaman kanunen suç olmadı. Ancak ülkedeki lezbiyen, gey, biseksüel ve trans (LGBT) bireylerin insan hakları hem bireyler hem de devlet ve kurumları tarafından sistematik olarak ihlal ediliyor. Bu ihlale gerekçe olarak da özellikle “genel ahlakın korunması” gösteriliyor.

2012 Eylül’ünde İstanbul’un Avcılar semtindeki Meis binasının sakinlerinden bir grup, binanın önünde meşalelerle protestolar düzenledi. Başlangıçta amaç, Meis binasında fuhuş yapılmasını kınamaktı. Oysa, kısa zamanda bölgede yaşayan tüm trans bireylere karşı bir nefret söylemi protestolara damgasını vurdu. Hatta gösteriler giderek saldırgan bir hal aldı.

İnsan hakları aktivistleri tarafından karşı gösteriler de düzenlendi. Sosyal Politikalar, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği (SPoD) avukatları, binanın bazı sakinlerine karşı iftira suçlamasıyla şikayette bulundu ve binada yaşayan trans bireyler için polis koruması talep etti.

6 Kasım 2012’de, yasadışı fuhuş yapıldığına işaret eden deliller elde eden polis, binada yaşayan trans bireylere ait dokuz daireyi üç ay süreyle mühürledi. Fakat transların hepsi seks işçisi değildi ve aynı binada yaşayan seks işçisi biyolojik kadınların evlerinin mühürlenmesine yönelik hiçbir girişimde bulunulmamıştı.

Trans bireylerin barınma hakkı ilk kez burada ihlal edilmedi. 1996 yazında İstanbul’da Habitat II Konferansı düzenlenmişti. Bu konferans İstanbul’u kozmopolit bir merkez olarak sunmak için eşsiz bir fırsattı. Ancak hazırlıklar, konferans bölgesinin yakınlarındaki başıboş köpekler, sokak çocukları ve trans seks işçileri gibi “istenmeyen” bazı grupların yerinden edilmesini de içeriyordu. “Temiz” bir mahalleye sahip olmak için büyük bir heves gösterilen yerlerden birisi de Ülker sokaktı. Mahallelinin saldırgan tutumu neticesinde bölgedeki trans bireyler evlerini terk etmek zorunda kaldı.

Ankara’nın Eryaman semtindeki olaylar da trans bireylerin barınma haklarının ihlal edildiği bir başka örnek. 2006 yılında, sopa ve bıçaklarla silahlanmış 20-30 kişilik bir çete mahallede devriye gezerek trans seks işçilerine saldırmaya başladı. Trans kadınlar polise başvurular. Ancak polis müdahale etmeye isteksiz gözüktü. Verdikleri yanıt da; eğer trans kadınlar bu çetenin saldırılarının durmasını istiyorlarsa fuhuş yapmayı bırakmaları gerektiği yönündeydi.

Görgü tanıkları ve LGBT derneklerinin iddiasına göre Eryaman saldırıları İçişleri Bakanlığı ve belediye tarafından önceden biliniyordu, hatta olaylar teşvik dahi edildi. Bu iddia çok da ihtimal dışı değil. Zira 2001 yılında, o zamanın Ankara Emniyet Müdürü Hasan Yücesan’ın özel talebiyle “mahallelerde sorun çıkaran travestilere karşı” Balyoz adı verilen bir polis timi oluşturulmuştu.

Bu vakalardaki ortak nokta, seks işçisi olmanın trans bireylerin insan haklarının ihlal edilmesi için meşru bir gerekçe olarak gösterilmesi. Genel ahlak ve kamu düzeni kavramlarının kanunlarda açıkça tanımlanmaması nedeniyle, trans bireyler keyfi cezalara ve gözaltılara maruz kalıyor, hatta evlerinden atılabiliyorlar. Üstelik genel ahlak ve kamu düzenine karşı işlenen suçlar ceza kanunu yerine kabahatler kanununda yer aldığından, idari tedbir olarak polis bu kanunu mahkeme dışı uygulayabiliyor.

Türkiye’de LGBT bireylerin uğradığı insan hakkı ihlalleri devlet tarafından asla tanınmadı. Ancak 2000lerin başından bu yana LGBT hakları dernekleri sivil toplumu, basını, akademik camiayı ve siyasetçileri etkilemeye başladı. Şu anda görev başındaki hükümet 1982 anayasasının yerine yeni bir anayasa kaleme almaktadır. Demokratik değerlerin benimsenip, bütün azınlık gruplarının insan haklarının, keyfi kısıtlamalar olmadan güvence altına alınması için eşsiz bir fırsat yakalanmıştır. Devletin vatandaşlarına karşı sorumluluklarını yerine getirmeye hazır olup olmadığını zaman gösterecektir.

*Sedef Çakmak Sosyolog ve Sosyal Politikalar, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği (SPoD) Başkanıdır. Bu makalenin orijinal metni Turkish Policy Quarterly Kış 2013 sayısında yayınlanmıştır. Bu metin, orijinal makalenin kısaltmasıdır. Daha fazla bilgi için lütfen www.turkishpolicy.com sitesini ziyaret ediniz.